YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

27 päivänä huhtikuuta 1999 *

Asiassa C-99/96,

jonka Bundesgerichtshof (Saksa) on saattanut tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Hans-Hermann Mietz

vastaan

Intership Yachting Sneek BV

ennakkoratkaisun edellä mainitun 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 13 artiklan 1 kappaleen 1 ja 3 kohdan, 24 artiklan, 28 artiklan 2 kappaleen ja 34 artiklan 2 kappaleen tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9.10.1978 tehdyllä yleis-

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

sopimuksella (EYVL L 304, s. 1; ensin mainittu yleissopimus muutoksineen, s. 77) sekä Helleenien tasavallan liittymisestä 25.10.1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet, G. Hirsch ja P. Jann sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), H. Ragnemalm, L. Sevón ja M. Wathelet,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Saksan hallitus, asiamiehenään liittovaltion oikeusministeriön ministerineuvos Jörg Pirrung,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies Stephanie Ridley, avustajanaan barrister David Lloyd Jones,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Ulrich Wölker, avustajinaan asianajajat Hans-Jürgen Rabe ja Georg M. Berrisch, Bryssel,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään David Lloyd Jones, ja komission, asiamiehenään asianajaja Marco Nuñez-Müller, Bryssel, 9.7.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.10.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesgerichtshof on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 29.2.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.3.1996, tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä tämän yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 13 artiklan 1 kappaleen 1 ja 3 kohdan, 24 artiklan, 28 artiklan 2 kappaleen ja 34 artiklan 2 kappaleen tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9.10.1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; ensin mainittu yleissopimus muutoksineen, s. 77) sekä Helleenien tasavallan liittymisestä 25.10.1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1; jäljempänä yleissopimus).

2 Nämä kysymykset on esitetty oikeudenkäynnissä saksalaisessa tuomioistuimessa, jossa vaaditaan täytäntöönpanomääräystä alankomaalaisen Arrondissementsrecht-

bank te Leeuwardenin (jäljempänä asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin) päällikkötuomarin 12.5.1993 antamalle tuomiolle (jäljempänä alankomaalainen tuomio); tämä tuomio on annettu väliaikaista määräystä koskevassa kontradiktorisessa menettelyssä ("kort geding"), jossa asianosaisina olivat yhtäältä rajavastuuyhtiö Intership Yachting Sneek BV (jäljempänä Intership Yachting), jonka kotipaikkana oli Sneek (Alankomaat), sekä toisaalta Hans-Hermann Mietz, jonka kotipaikkana oli Lüchow (Saksa).

3 Yleissopimuksessa määrätyn järjestelmän pääsääntö tuomiovallan osalta asetetaan 2 artiklan 1 kappaleessa, jonka mukaan kanne sitä vastaan, jolla on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta hänen kotipaikkavaltionsa tuomioistuimessa.

4 Yleissopimuksen 3 artiklan 1 kappaleessa määrätään, että niitä vastaan, joilla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa ainoastaan yleissopimuksen II osaston 2—6 jakson määräysten eli yleissopimuksen 5—18 artiklan nojalla.

5 Yleissopimuksen 13 ja 14 artikla kuuluvat II osaston 4 jaksoon, jonka otsikkona on "Toimivalta kuluttajansuojaa koskevissa riita-asioissa". Yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Kun asia koskee jonkun tekemää sellaista sopimusta, jota voidaan pitää sellaisena, ettei se liity hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa, jäljempänä 'kuluttaja' määräytyy tuomioistuimen toimivalta tämän jakson määräysten mukaisesti, jollei 4 artiklan ja 5 artiklan 5 kohdan määräyksistä muuta johdu, jos asia koskee:

1) irtaimen kauppaa ja hinta on suoritettava maksuerissä, tai

2) lainaa, joka on maksettava takaisin erissä, tai muuta luottoa, joka on tarkoitettu irtaimen tavaran kaupan rahoittamiseen, tai

3) muita sopimuksia, jotka tarkoittavat irtaimen tavaran tai palvelun toimittamista, jos

a) sopimusta on edeltänyt erityinen tarjous tai ilmoittelu siinä valtiossa, jossa kuluttajalla on kotipaikka,

ja

b) kuluttaja on siinä valtiossa suorittanut sopimuksen tekemistä varten välttämättömät toimenpiteet."

6 Yleissopimuksen 14 artiklan 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Toinen sopijapuoli voi nostaa kanteen kuluttajaa vastaan ainoastaan sen sopimusvaltion tuomioistuimissa, missä kuluttajalla on kotipaikka."

7 Lisäksi 24 artiklassa, joka on yleissopimuksen II osaston 9 jaksossa ja koskee erityissäännöksenä väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, määrätään seuraavaa:

"Sopimusvaltion lain mukaisia väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia voidaan pyytää sanotun valtion tuomioistuimilta myös silloin, kun toisen sopimusvaltion tuomioistuin on tämän yleissopimuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian."

8 Yleissopimuksen III osastossa ovat määräykset, jotka koskevat päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Tämän osaston 1 jakson otsikkona on "Tunnustaminen", ja siihen kuuluu 28 artikla, jossa määrätään seuraavaa:

"Tuomiota ei tunnusteta myöskään silloin, kun II osaston 3, 4 ja 5 jakson määräyksiä ei ole noudatettu, eikä 59 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

Sen valtion tuomioistuin tai viranomainen, jossa tunnustamista vaaditaan, on tutkiessaan, onko olemassa jokin edellä olevassa kappaleessa tarkoitettu toimivaltaperuste, sidottu niihin tosiseikkoihin, joihin tuomion antanut tuomioistuin on perustanut toimivaltansa.

Jollei 1 kappaleen määräyksistä muuta johdu, tuomiovaltion tuomioistuimen toimivaltaa ei saa tutkia; tuomioistuimen toimivaltaa koskevat säännökset eivät kuulu 27 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin oikeusjärjestyksen perusteisiin."

9 Yleissopimuksen tähän jaksoon kuuluu myös 29 artikla, jossa määrätään seuraavaa:

"Ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi."

10 Yleissopimuksen 34 artikla kuuluu III osaston 2 jaksoon, ja sen 2 ja 3 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Hakemus voidaan hylätä ainoastaan jollakin 27 tai 28 artiklassa mainitulla perusteella.

Ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi."

11 Mietz ja Intership Yachting tekivät Sneekissä kirjallisen "kauppasopimuksen" tyyppiä 1150 G olevan Intership-nimisen veneen ostamisesta; veneeseen sovittiin myös tehtäväksi erilaisia muutoksia. Mietzin tuli vastasuorituksena maksaa viidessä erässä yhteensä 250 000 Saksan markkaa (DEM).

12 Mietz laiminlöi velvoitteensa koko kauppahinnan maksamisesta, minkä seurauksena Intership Yachtingin vaatimuksesta annettiin kyseinen alankomaalainen tuomio, jolla Mietz velvoitettiin muun muassa maksamaan Intership Yachtingille yhteensä 143 750 DEM korkoineen. Tämä tuomio määrättiin väliaikaisesti täytäntöönpantavissa olevaksi.

13 Landgericht Lüneburg (Saksa) hyväksyi 29.10.1993 Intership Yachtingin hakemuksen ottaa käsiteltäväkseen täytäntöönpanokelpoiseksi määrätty alankomaalainen tuomio, ja se antoi tätä tuomiota koskevan täytäntöönpanomääräyksen.

14 Mietz haki muutosta tähän täytäntöönpanomääräystä koskevaan päätökseen asiassa toimivaltaisessa Oberlandesgerichtissä. Hän vetosi siihen, että Intership Yachting ja hän itse olivat sopineet kaikista kyseisen, hänen henkilökohtaiseen käyttöönsä tarkoitetun huviveneen tilauksen yksityiskohdista Düsseldorfissa (Saksa) pidetyillä

venemessuilla (Bootsmesse) ja että viikkoa myöhemmin Sneekissä pidetyssä tapaamisessa Intership Yachting ja hän vain allekirjoittivat sopimuksen, jolloin hän maksoi sovittuna etumaksuna 40 000 DEM. Mietz katsoi, että yleissopimuksen 14 artiklan 2 kappaleen mukaisesti kanne voidaan nostaa velallista vastaan ainoastaan sen sopimusvaltion tuomioistuimessa, jossa velallisella on kotipaikkansa, eli tässä tapauksessa Saksassa.

15 Kyseinen Oberlandesgericht hylkäsi Mietzin muutoksenhaun, mistä hän valitti (Revision) Bundesgerichtshofiin.

16 Bundesgerichtshof katsoo, että alankomaalaisen tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta voidaan yleissopimuksen 28 artiklan 1 kappaleen mukaisesti kieltäytyä vain siinä tapauksessa, että Mietzin eduksi olisi sovellettava yleissopimuksen 13 ja 14 artiklassa asetettuja kuluttajasopimuksia koskevia toimivaltasääntöjä.

17 Tältä osin Bundesgerichtshof viittaa niihin toisistaan poikkeaviin tapoihin, joilla eri jäsenvaltioissa on määritelty yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 1 kohdassa tarkoitettu sellainen irtaimen kauppa, jossa hinta on suoritettava maksuerissä (Kauf beweglicher Sachen auf Teilzahlung), ja toisaalta saman kappaleen 3 kohdassa tarkoitettu irtaimen tavaran toimittaminen (Lieferung beweglicher Sachen).

18 Lisäksi Bundesgerichtshof toteaa, että alankomaalaisesta tuomiosta ei millään tavoin ilmene se, mihin paikkaan sopimuksen tekemistä edeltäneet toimet sijoittuivat, joten se ei pysty tämän tuomion perusteella selvittämään sitä, ettei asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin ole rikkonut yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohtaa, jonka mukaan vain kuluttajan kotipaikan mukaan määräytyvä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään riita-asioita, jotka koskevat sopimuksia irtaimen tavaran tai palvelun toimittamisesta, jos tietyt edeltävät toimet ovat sijoittuneet tähän valtioon. Tältä osin Mietz on muutoksenhaussaan väittänyt, että velkoja oli myyntiä varten markkinoinut tuotettaan Saksassa pidetyillä erityismessuilla ja että sopimus oli suullisesti tehty näillä messuilla. Bundesgerichtshof pitää kuitenkin epäselvänä

sitä, voiko se ottaa huomioon tämän Mietzin uutena väitteenä esittämän seikan, koska yleissopimuksen 28 artiklan 2 kappaleessa kielletään tutkimasta uudelleen asiaratkaisua.

19 Siltä varalta että yhteisöjen tuomioistuin katsoisi Mietzin voivan menestyksellisesti vedota kuluttajasopimuksia koskeviin toimivaltasääntöihin, Bundesgerichtshof kysyy, eikö asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin olisi voinut pätevästi poiketa niistä yleissopimuksen 24 artiklan nojalla, jolloin yleissopimuksen 13 ja 14 artikla eivät olisi esteenä kyseisen alankomaalaisen tuomion tunnustamiselle.

20 Näissä olosuhteissa Bundesgerichtshof on päättänyt lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Brysselin yleissopimus) 13 artiklan 1 kappaleen 1 kohdassa tarkoitettuna irtaimen kauppana, jossa kauppahinta suoritetaan maksuerissä, pidettävä sellaista liiketointa, jossa sopimuskumppanit 'kauppasopimukseksi' nimittämässään asiakirjassa ovat sopineet siitä, että sopimuskumppaneista toinen valmistaa ja myöhemmin luovuttaa sopimuskumppanilleen tämän viidessä erässä maksama 250 000 DEM vastaan vakiomallia olevan moottorikäyttöisen huvijahdin, johon tehdään yhdeksän muutosta?

Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kieltävä:

2) Koskeeko ensimmäisessä kysymyksessä kuvattu sopimus Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohdassa tarkoitettua irtaimen tavaran toimittamista?

3) Onko Brysselin yleissopimuksen 34 artiklan 2 kappaletta ja 28 artiklan 2 kappaletta sovellettaessa otettava huomioon myös sellaiset uudet tosiseikat, joihin velallinen on vedonnut sen osoittamiseksi, että asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin on rikkonut yleissopimuksen II osaston 4 jakson määräyksiä?

Jos vastaus ensimmäiseen, toiseen tai kolmanteen kysymykseen on myöntävä:

4) Onko Brysselin yleissopimuksen 24 artiklassa tarkoitettuna väliaikaisena toimenpiteenä pidettävä Alankomaiden *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*in (siviiliprosessilaki) 289—297 §:n mukaista mahdollisuutta saada hakemuksesta summaarisessa menettelyssä ('kort geding') nopeasti käsiteltävänä asiana väliaikainen tuomioistuinmääräys, jossa velvoitetaan sopimuksen mukaisen vastasuorituksen maksamiseen?"

21 Aluksi on syytä vastata ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen, jotka soveltuvat samanaikaisesti käsiteltäviksi, ja tämän jälkeen neljänteen ja lopuksi kolmanteen kysymykseen.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

22 Ensimmäisen ja toisen kysymyksen täsmentämiseksi todettakoon, että kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävä riita-asia koskee kahden osapuolen tekemää sopimusta, jonka nämä ovat luokitelleet "kauppasopimukseksi" ja jossa kysymys on eräin muutoksin tiettyä vakiomallia olevan huvijahdin rakentamisesta. Sopimuskumppaneista toinen sitoutui valmistamaan huvijahdin ja siirtämään sen omistuksen sopimuskumppanilleen, joka puolestaan sitoutui vastasuorituksena maksamaan huvijahdin hinnan viidessä erässä. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että viimeinen maksu piti suorittaa koeajon yhteydessä eli ennen aluksen hallinnan lopullista siirtymistä sopimuskumppanilta toiselle.

23 Koska rekisteriin merkityn aluksen rinnastamisesta irtaimeen esineeseen on tehty eräitä huomautuksia, on täsmennettävä ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevän, että riippumatta siitä, onko oikeudenkäynnissä käsiteltävää sopimusta pidettävä irtaimen tavaran vai palvelun toimittamista koskevana, kansallisessa oikeudenkäynnissä kysymyksessä olevaa huvijahtia on joka tapauksessa pidettävä yleissopimuksessa tarkoitettuna irtaimena tavarana.

24 Tämä on se asiayhteys, jossa kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä sitä, onko yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 1 kohdassa tarkoitettua käsitettä sellaisesta irtaimen kaupasta, jonka hinta suoritetaan maksuerissä, tulkittava siten, että se kattaa sopimuksen,

— jonka perusteella sopimuskumppani valmistaa eräin muutoksin vakiomallisen irtaimen esineen,

— jolla sopimuskumppani on sitoutunut siirtämään mainitun esineen omistuksen sopimuskumppanilleen, joka vastasuorituksena on sitoutunut maksamaan sen hinnan useassa erässä, ja

— jossa määrätään viimeinen maksuerä suoritettavaksi ennen, kuin kyseisen esineen hallinta lopullisesti luovutetaan sopimuskumppanilta toiselle.

Siinä tapauksessa, että vastaus on kieltävä, kansallinen tuomioistuin pyytää toisella kysymyksellään vastausta siihen, onko tällaista sopimusta pidettävä yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohdassa tarkoitettuna irtaimen tavaran toimituksena.

25 On korostettava, että yhteisöjen tuomioistuinta ei pyydetä ottamaan kantaa siihen, täyttääkö Mietzin asemassa oleva henkilö muut yleissopimuksen 13 artiklassa luetellut edellytykset sille, että häntä voidaan pitää tässä määräyksessä tarkoitettuna kuluttajana.

26 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yleissopimuksen 13 ja 14 artiklassa kuvattuja käsitteitä on tulkittava itsenäisesti ja pääasiallisesti yleissopimuksen järjestelmän ja tavoitteiden mukaisesti (ks. erityisesti asia 150/77, Bertrand, tuomio 21.6.1978, Kok. 1978, s. 1431, 14—16 ja 19 kohta; asia C-89/91, Shearson Lehman Hutton, tuomio 19.1.1993, Kok. 1993, s. I-139, 13 kohta ja asia C-269/95, Benincasa, tuomio 3.7.1997, Kok. 1997, s. I-3767, 12 kohta).

27 Lisäksi on todettava, että toimivaltakysymyksissä pääsääntöä rajoittavien poikkeuksien, kuten 13 ja 14 artiklan määräyksien, ei voida tulkita koskevan tilanteita, joita yleissopimus ei kata (ks. em. asia Bertrand, tuomion 17 kohta; em asia Shearson Lehman Hutton, tuomion 14—16 kohta ja em. asia Benincasa, tuomion 13 ja 14 kohta).

28 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainitussa asiassa Bertrand annetun tuomion 20 kohdassa, että irtaimen kauppaa, jossa hinta on suoritettava maksuerissä, on pidettävä liiketoimena, jossa maksu suoritetaan useassa erässä tai johon liittyy rahoitussopimus.

29 Tämän tuomion 22 kohdassa kuvatun kaltainen sopimus on liiketoimi, jossa hinta maksetaan useassa erässä, joten tällainen sopimus voidaan luokitella kauppasopimukseksi, koska tavaran hallinta ja omistus siirtyvät vasta koko sovitun kauppahinnan tultua maksetuksi.

30 Tällaista sopimusta ei kuitenkaan voida pitää yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 1 kohdassa tarkoitettuna maksueräkauppana.

31 Yleissopimuksessa käytetyistä ilmaisuista ja erityisesti englanninkielisessä versiossa käytetystä ilmaisusta "instalment credit terms" seuraa, että 13 artiklan 1 kappaleen 1 kohdassa suojataan ostajaa ainoastaan silloin, kun myyjä on myöntänyt ostajalle luottoa, jolloin myyjä toisin sanoen on luovuttanut kyseisen tavaran hallinnan ostajalle ennen, kuin tämä on maksanut koko kauppahinnan. Tällöin ostaja voi harhautua tosiasiassa maksettavakseen kuuluvasta summasta, ja toisaalta hänellä on vaaranvastuu mainitusta tavarasta, josta hänen on suoritettava kaikki jäljellä olevat maksuerät. Nämä näkökohdat eivät sitä vastoin päde tilanteissa, joissa kauppahinta on kokonaisuudessaan maksettava ennen hallinnan luovutusta. Jos koko kauppahinta on suoritettava ennen tavaran hallinnan luovutusta, yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen erityistä suojaa ei voida antaa ostajalle pelkästään siksi, että hän voi maksaa kauppahinnan useassa erässä.

32 Sitä vastoin toisen kysymyksen osalta on korostettava, että kansallinen tuomioistuin ei kysy yhteisöjen tuomioistuimelta sitä, onko senkaltainen sopimus, jollaisesta kansallisessa oikeudenkäynnissä on kyse, luokiteltava yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohdassa tarkoitetuksi sopimukseksi irtaimen tavaran toimittamisesta. Asiassa ei voi olla epäselvää se, että tällainen sopimus olisi luokiteltava sopimukseksi, jonka sisältönä on joko palvelun tai irtaimen tavaran toimittaminen. Nyt annettavassa tuomiossa ei kuitenkaan ole tarpeen ratkaista sitä, onko asiassa konkreettisesti kysymys palvelujen vai irtaimen tavaran toimittamisesta.

33 Näin ollen ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta kahden osapuolen välillä tehtyyn senkaltaiseen sopimukseen,

— jonka perusteella sopimuskumppani valmistaa eräin muutoksin vakiomallisen irtaimen esineen,

— jolla sopimuskumppani on sitoutunut siirtämään mainitun esineen omistuksen sopimuskumppanilleen, joka vastasuorituksena on sitoutunut maksamaan sen hinnan useassa erässä, ja

— jossa määrätään viimeinen maksuerä suoritettavaksi ennen kuin kyseisen esineen hallinta lopullisesti luovutetaan sopimuskumppanilta toiselle.

Tältä osin on vailla merkitystä se, että sopimuskumppanit ovat luokitelleet sopimuksensa "kauppasopimukseksi". Sen sijaan on katsottava, että jos sopimuksella on edellä mainittu sisältö, sitä on pidettävä yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohdassa tarkoitettuna sopimuksena palvelun tai irtaimen tavaran toimittamisesta. Kansallisen tuomioistuimen on tarvittaessa määritettävä, onko asiassa konkreettisesti kysymys palvelun vai irtaimen tavaran toimittamisesta.

Neljäs kysymys

34 Aluksi on täsmennettävä, että Alankomaiden siviiliprosessilain 289—297 §:n säännökset — jotka koskevat oikeudenkäyntiä, josta käytetään nimitystä "kort geding"

— antavat Arrondissementsrechtbankin päällikkötuomarille mahdollisuuden määrätä täytäntöönpanoa koskevista toimista "kaikissa asioissa, joissa asianosaisten intressit huomioon ottaen on asian kiireellisyyden vuoksi tarve välittömästi määrättäviin toimenpiteisiin" (289 §:n 1 momentti).

35 Alankomaiden siviiliprosessilain 292 §:n mukaan "vaikutuksiltaan väliaikaisilla päätöksillä ei rajoiteta oikeudenkäyntiä itse pääasiassa". Tämä "kort geding" -menettely voidaan saattaa vireille ilman, että olisi tarpeen nostaa pääasiakanne toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Arrondissementsrechtbankin päällikkötuomari voi kuitenkin osoittaa asianosaiset selvittämään asiansa tavanomaisessa oikeudenkäynnissä (291 §).

36 Käyttäessään toimivaltaansa "kort geding" -menettelyssä Arrondissementsrechtbankin päällikkötuomarin on noudatettava Alankomaiden oikeuden toimivaltasääntöjä.

37 Alankomaiden siviiliprosessilain 289 §:n mukaan "kort geding" voidaan saattaa nopeasti vireille, ja muutoksenhaussa on 295 §:n nojalla tutkimatta jättämisen uhalla noudatettava kahden viikon määräaikaa.

38 Näin ollen on katsottava, että "kort geding" on sellainen oikeudenkäyntimenettely, jota tarkoitetaan yleissopimuksen 24 artiklassa, jonka mukaan tuomioistuin voi sijaintivaltionsa lainsäädäntöä soveltaen määrätä väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, vaikka se yleissopimuksen mukaan ei ole toimivaltainen tutkimaan pääasiaa.

39 Ennakkoratkaisukysymyksistä neljäs on siten ymmärrettävä niin, että sillä halutaan selvittää, onko tuomio, jolla määrätään maksamaan sopimuksen mukainen vastasuoritus ja joka on annettu "kort gedingin" kaltaisessa menettelyssä, sellainen väli-

aikainen toimenpide, josta voidaan määrätä yleissopimuksen 24 artiklan mukaista toimivaltaa käyttäen.

40 On korostettava, ettei väliaikaisten toimenpiteiden tai turvaamistoimenpiteiden myöntämistä koskevaa hakemusta käsittelevälle tuomioistuimelle ole tarpeen vedota yleissopimuksen 24 artiklaan, jos sillä on joka tapauksessa toimivalta ratkaista pääasia yleissopimuksen 2 ja 5—18 artiklan mukaisesti (ks. vastaavasti asia C-391/95, Van Uden, tuomio 17.11.1998, Kok. 1998, s. I-7091, 19 kohta).

41 Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Van Uden antamansa tuomion 22 kohdassa katsonut, että tuomioistuin, jolla on toimivalta tutkia pääasia jonkin yleissopimuksessa määrätyn toimivaltaperusteen nojalla, on samoin toimivaltainen päättämään väliaikaisista toimenpiteistä tai turvaamistoimista ilman, että tämä viimeksi mainittu toimivalta riippuisi muista edellytyksistä.

42 Kun kysymys sitä vastoin oli tuomiosta, joka oli annettu yksinomaan yleissopimuksen 24 artiklassa määrättyä toimivaltaa käyttäen ja jossa velvoitettiin väliaikaisesti maksamaan sopimuksen mukainen vastasuoritus, yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa Van Uden, että tällainen tuomio ei ole yleissopimuksen tässä artiklassa tarkoitettu väliaikainen toimenpide, ellei toisaalta kyseisessä tuomiossa määrätyn summan palauttamista vastaajalle taata siinä tapauksessa, että tuomiota vaatinut ei voita pääasiaa, ja ellei toisaalta tuomiolla määrätty toimenpide koske vain tiettyjä sellaisia vastaajan varoja, jotka sijaitsevat tai joiden pitäisi sijaita paikassa, jonka nojalla asiaa käsittelevä tuomioistuin on alueellisesti toimivaltainen.

43 Neljänteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että sellainen tuomio, jossa velvoitetaan väliaikaisesti maksamaan sopimuksen mukainen vastasuoritus ja joka on annettu Alankomaiden siviiliprosessilain 289—297 §:ssä säädetyn kaltaisessa menettelyssä sellaisessa tuomioistuimessa, joka yleissopimuksen mukaan ei ole toimivaltainen tutkimaan pääasiaa, ei ole sellainen väliaikainen toimenpide, josta voidaan määrätä yleissopimuksen 24 artiklan nojalla, ellei tuomiossa määrätyn summan

palauttamista vastaajalle taata siinä tapauksessa, että tuomiota vaatinut ei voita pääasiaa, ja ellei toisaalta tuomiolla määrätty toimenpide koske vain tiettyjä sellaisia vastaajan varoja, jotka sijaitsevat tai joiden pitäisi sijaita paikassa, jonka nojalla asiaa käsittelevä tuomioistuin on alueellisesti toimivaltainen.

Kolmas kysymys

44 Tällä kysymyksellä kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä sitä, voiko asiaa käsittelevä tuomioistuin yleissopimuksen III osaston mukaista täytäntöönpanomääräystä koskevassa oikeudenkäynnissä ottaa huomioon uusia seikkoja, joihin asianosainen on vedonnut sen osoittamiseksi, että senkaltainen sopimus, joka on kuvattu tämän tuomion 22 kohdassa, täyttää yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohdan a ja b alakohdassa luetellut edellytykset.

45 Todettakoon kuitenkin aluksi se, että vaikka Mietzillä olisi oikeus osoittaa se, että häntä olisi pitänyt pitää yleissopimuksen 13 artiklassa tarkoitettuna kuluttajana, asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin olisi siitä huolimatta saattanut olla toimivaltainen määräämään väliaikaisista toimenpiteistä.

46 Yleissopimuksen 24 artiklassa näet nimenomaisesti määrätään, että tuomioistuin on kansallisen oikeutensa perusteella toimivaltainen hyväksymään hakemuksen tällaisten toimenpiteiden määräämisestä, vaikka se ei ole toimivaltainen tutkimaan pääasiaa. Tätä toimivaltaa on käytettävä yleissopimuksen 24 artiklassa asetettuja rajoituksia noudattaen, erityisesti siltä osin kuin kysymys on sellaisten toimenpiteiden määräämisestä, joissa kysymys on väliaikaisesta maksuvelvollisuudesta; näitä rajoituksia ei ole, jos tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan pääasian (ks. vastaavasti em. asia Van Uden, tuomion 19 kohta).

47 On kuitenkin huolehdittava siitä, ettei lopputuloksena ole yleissopimuksen 2 ja 5—18 artiklassa esitettyjen pääasian tutkimiseen sovellettavien toimivaltasääntöjen kiertäminen, kun kyseisessä valtiossa pannaan täytäntöön väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia, joiden osalta vedotaan yleissopimuksen 24 artiklassa määrättyyn toimivaltaan, vaikka nämä toimenpiteet ja turvaamistoimet ylittävät näin asetetun toimivallan rajat (ks. vastaavasti em. asia Van Uden, tuomion 46 kohta).

48 Seuraavaksi on todettava, että vaikka nyt esillä olevassa tapauksessa asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin on määrännyt vain yhdestä toimenpiteestä — eli väliaikaisesta maksuvelvollisuudesta — muissa tapauksissa asiaa alun perin käsittelevä tuomioistuin on saattanut määrätä useista toimenpiteistä, joista eräitä olisi pidettävä yleissopimuksen 24 artiklassa tarkoitettuina väliaikaisina toimenpiteinä tai turvaamistoimina, kun taas toisia olisi pidettävä sellaisina, että ne ylittävät yleissopimuksen tässä määräyksessä asetetut rajat.

49 Kysymys, johon täytäntöönpanoasiaa käsittelevän tuomioistuimen on vastattava, ei siten koske asiaa alun perin käsitelleen tuomioistuimen toimivaltaa sellaisenaan, vaan pikemminkin niitä rajoja, jotka määrittävät mahdollisuutta hakea täytäntöönpanomääräystä 24 artiklassa annettua toimivaltaa käyttäen tehdyn päätöksen osalta. Yleissopimuksen kattamalla alalla tämä toimivalta muodostaa näet oman erityisjärjestelmänsä (ks. vastaavasti asia 125/79, Denilauler, tuomio 21.5.1980, Kok. 1980, s. 1553, 15 kohta ja em. asia Van Uden, tuomion 42 kohta).

50 Korostettakoon lopuksi vielä, että esillä olevassa asiassa kysymys ei ole tapauksesta, jossa asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin olisi nimenomaisesti perustellut toimivaltansa määrätä väliaikaisesta maksuvelvollisuudesta toimivallallaan tutkia yleissopimuksen nojalla pääasia; kysymys ei myöskään ole tapauksesta, jossa tämä toimivalta selvästikin ilmenisi jo — sikäli kun yleissopimuksen 16 artiklan yksinomaista toimivaltaa koskevista määräyksistä yksikään ei sovellu — päätöstekstistä, kuten tapauksessa, jossa vastaajan kotipaikka on siinä sopimusvaltiossa, jossa asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin sijaitsee.

51 Näissä tilanteissa ainoastaan yleissopimuksen 27 artikla ja mahdollisesti 28 artiklan 1 kappale saattavat olla esteenä asiaa alun perin käsitelleen tuomioistuimen päätöksen tunnustamiselle ja sitä koskevan täytäntöönpanomääräyksen antamiselle.

52 On kuitenkin tärkeää huomata tältä osin, että vastoin Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja komission kantaa se seikka, että vastaaja on väliaikaisista toimista päättävässä tuomioistuimessa osallistunut oikeudenkäyntiin summaarisessa menettelyssä — jossa asian kiireellisyyteen vedoten voidaan määrätä väliaikaisista toimenpiteistä tai turvaamistoimista ja joka ei rajoita pääasian tutkimista — ei itsessään riitä antamaan tälle tuomioistuimelle yleissopimuksen 18 artiklan nojalla rajatonta toimivaltaa kaikkien aiheellisiksi katsomiensa väliaikaisten toimenpiteiden tai turvaamistoimien määräämiseksi, niin kuin se olisi yleissopimuksen nojalla toimivaltainen tutkimaan pääasian.

53 Edellä esitetyistä tilanteista nyt käsiteltävänä oleva alankomaalainen tuomio, jolle oikeudenkäynnissä kansallisessa tuomioistuimessa haetaan täytäntöönpanomääräystä, poikkeaa seuraavasti:

— se annettiin kiireellisesti käytävässä oikeudenkäynnissä, jossa pääasiaa ei tutkita ja jonka tarkoituksena on väliaikaisten toimenpiteiden määrääminen;

— vastaajan kotipaikka ei ollut siinä sopimusvaltiossa, jossa asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin sijaitsee, eikä alankomaalaisesta tuomiosta ilmene, että se olisi muista syistä ollut yleissopimuksen nojalla toimivaltainen tutkimaan pääasian;

— kyseisessä tuomiossa ei ole yhtään perustelua sen osoittamiseksi, että asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin oli toimivaltainen tutkimaan pääasian;

ja

— siinä rajoitutaan määräämään sopimuksen mukaisen vastasuorituksen maksamisesta, ilman että takaisinmaksu vastaajalle kuitenkaan olisi turvattu siinä tapauksessa, että toimenpidettä vaatinut ei voita pääasiaa, ja toisaalta annettu määräys koskee vain tiettyjä sellaisia vastaajan varoja, jotka sijaitsevat tai joiden pitäisi sijaita paikassa, jonka nojalla asiaa käsittelevä tuomioistuin on alueellisesti toimivaltainen.

54 Neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen annetusta vastauksesta seuraa, että siinäkin tapauksessa, että asiaa alun perin käsitellyt tuomioistuin olisi nimenomaisesti todennut päätöksessään perustaneensa toimivaltansa kansalliseen oikeuteensa ja yleissopimuksen 24 artiklaan, asiaa sittemmin käsittelevän tuomioistuimen pitää voida katsoa, että annettu päätös — ehdottomasti ja väliaikaisesti suoritettavasta maksusta — ei ole tässä artiklassa tarkoitettu väliaikainen toimenpide tai turvaamistoimi, minkä vuoksi sille ei voida antaa yleissopimuksen III osaston nojalla täytäntöönpanomääräystä.

55 Näin ollen asiaa alun perin käsitelleen tuomioistuimen toimivaltaperustastaan vaikenemisesta on katsottava, että yleissopimuksen säännösten kiertämisen estämiseksi (ks. tältä osin tämän tuomion 47 kohta) asiaa alun perin käsitelleen tuomioistuimen päätös on ymmärrettävä siten, että määrätessään väliaikaisista toimenpiteistä se perusti toimivaltansa kansalliseen turvaamistoimia koskevaan oikeuteensa eikä yleissopimuksen mukaiseen toimivaltaan tutkia pääasia.

56 Tästä seuraa, että tämän tuomion 53 kohdassa tiivistetysti esitettyjen seikkojen määrittämässä tapauksessa asiaa käsittelevän tuomioistuimen olisi katsottava, että kyseinen päätös ei ole 24 artiklassa tarkoitettu väliaikainen toimenpide, minkä vuoksi sille ei voida antaa yleissopimuksen III osaston nojalla täytäntöönpanomääräystä.

57 Näin ollen ei ole tarpeen, että asiaa käsittelevä tuomioistuin tutkii kysymyksen siitä, voiko se ottaa, ja millä edellytyksillä, huomioon uusia seikkoja yleissopimuksen 28 artiklan 2 kappaleen mahdollista soveltamista ajatellen.

58 Edellä esitetystä seuraa, että ei ole tarpeen, että yhteisöjen tuomioistuin antaisi vastauksen kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen.

Oikeudenkäyntikulut

59 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Bundesgerichtshofin 29.2.1996 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningas-

kunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9.10.1978 tehdyllä yleissopimuksella sekä Helleenien tasavallan liittymisestä 25.10.1982 tehdyllä yleissopimuksella, 13 artiklan 1 kappaleen 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta kahden osapuolen välillä tehtyyn senkaltaiseen sopimukseen,

— jonka perusteella sopimuskumppani valmistaa eräin muutoksin vakiomallisen irtaimen esineen,

— jolla sopimuskumppani on sitoutunut siirtämään mainitun esineen omistuksen sopimuskumppanilleen, joka vastasuorituksena on sitoutunut maksamaan sen hinnan useassa erässä, ja

— jossa määrätään viimeinen maksuerä suoritettavaksi ennen kuin kyseisen esineen hallinta lopullisesti luovutetaan sopimuskumppanilta toiselle.

Tältä osin on vailla merkitystä se, että sopimuskumppanit ovat luokitelleet sopimuksensa "kauppasopimukseksi". Sen sijaan on katsottava, että jos sopimuksella on edellä mainittu sisältö, sitä on pidettävä 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohdassa tarkoitettuna sopimuksena palvelun tai irtaimen tavaran toimittamisesta. Kansallisen tuomioistuimen on tarvittaessa määritettävä, onko asiassa konkreettisesti kysymys palvelun vai irtaimen tavaran toimittamisesta.

2) Tuomio, jossa velvoitetaan väliaikaisesti maksamaan sopimuksen mukainen vastasuoritus ja joka on annettu Alankomaiden siviiliprosessilain 289—297 §:ssä säädetyn kaltaisessa menettelyssä sellaisessa tuomioistuimessa, joka 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen mukaan ei ole toimivaltainen tutkimaan pääasiaa, ei ole sellainen väliaikainen toimenpide, josta voidaan määrätä tämän yleissopimuksen 24 artiklan nojalla, ellei kyseisessä tuomiossa määrätyn summan palauttamista vastaajalle taata siinä tapauksessa, että tuomiota vaatinut ei voita pääasiaa, ja ellei toisaalta tuomiolla määrätty toimenpide koske vain tiettyjä sellaisia vastaajan varoja, jotka sijaitsevat tai joiden pitäisi sijaita paikassa, jonka nojalla asiaa käsittelevä tuomioistuin on alueellisesti toimivaltainen.

Rodríguez Iglesias Kapteyn Puissochet Hirsch

Jann Mancini Moitinho de Almeida

Gulmann Murray Edward

Ragnemalm Sevón Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä huhtikuuta 1999.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti